

KANDIDAT

1404

PRØVE

FRI101 1 Friluftsliv 2 - Pedagogikk og ledelse

Emnekode	FRI101
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	15.05.2018 09:00
Sluttid	15.05.2018 13:00
Sensurfrist	15.06.2018 02:00
PDF opprettet	09.04.2019 08:24
Opprettet av	Digital Eksamen

FRI101 generell informasjon**Emnekode:** FRI101**Emnenavn:** Friluftsliv 2 - Pedagogikk og ledelse**Dato:** 15.05.2018**Varighet:** 4 timer**Tillatte hjelpemidler:** Ingen**Merknader:** Alle oppgaver vektet likt

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?**Velg et alternativ** Ja Nei

Besvart.

1 Oppgave 1**Oppgave 1: Undervisningsmetoder**

Gjør rede for induktiv og deduktiv undervisningsmetode.

Bruk egne eksempler og erfaringer fra praksis for å forklare hvordan og hvorfor du selv brukte disse metodene.

Skriv ditt svar her...

Jeg skal nå gjøre rede for induktiv og deduktiv undervisningsmetode, for så å bruke egne eksempler og erfaringer fra praksis til å forklare hvordan og hvorfor jeg brukte valgt metode.

Induktiv undervisningsmetode er en form for læring gjennom problemløsning. Ved bruk av induktiv metode blir elevene gitt en oppgave eller aktivitet de skal gjennomføre, uten at lærer/veileder forklarer måten det blir gjort på. På denne måten må elevene jobbe sammen mot et felles mål. Fordelen med denne typen undervisning er at elevene lærer, ikke bare behersker gitt oppgave. "Learning by Doing" (Dewey) er en grunntanke i denne type undervisning, elevene må prøve seg frem for å oppnå ønsket resultat. Elevene vil kjenne på mestring og mestringsfølelse.

Negative trekk med induktiv metode vil være at det er tidkrevende. Et annet problem vil være at den ikke passer for alle "typer" elever. Jeg skal komme med eksempel på dette senere.

Dersom aktiviteten/oppgaven er avgjørende for behovtilfredstillelse eller gruppas trivsel, kan det være lurt å benytte seg av deduktiv metode.

Deduktiv metode er en informativ undervisningsmetode. Elevene blir nøye forklart og gjerne vist hvordan de skal utføre gitt oppgave/aktivitet. Vi kan også bruke begrepet *apemetoden* hvor elevene hermer etter det lærer eller veileder gjør. Underveis i økten går veileder gjerne rundt og justerer eller kommer med tips og innspill til elevene. Positive trekk med denne undervisningsmetoden vil være at det er en effektiv metode og undervise på, den er ikke tidkrevende. En negativ konsekvens av dette er at eleven kun behersker oppgaven, og ikke sitter igjen med en forståelse av hvorfor visse teknikker ble benyttet.

I en optimal undervisning vil det være en flytende overgang mellom Induktiv og deduktiv undervisningsmetode (Brattenborg og Engebretsen (2013)). Ved å benytte seg av begge metodene treffer man en større målgruppe. Rognhaug forklarer oss forskjellen på informasjon og kunnskap, denne forklaringen er relevant når man ser på induktiv kontra deduktiv metode. Informasjon som blir gitt i den deduktive metoden, blir ikke til kunnskap før man via den induktive metoden erfarer teorien.

Gjennom praksis har jeg personlig erfart hvordan disse undervisningsmetodene påvirker læringsmiljøet i en gruppe, og hvorvidt vi skal bruke dem separat eller som en blanding. I praksisen benyttet vi oss av individualiseringsprinsippet (Brattenborg og Engebretsen) for å finne ut av hvilke undervisningsmetode som burde veie tyngst.

Under planleggingen av praksis så vi på læreplanmålene for ungdomskoleelever innenfor kroppsøving. Friluftsliv er et tema som naturlig faller inn under kroppsøvningsfaget, og læreplanmålene her. Vi

bestemte oss derfor for at elevene skulle lære å lage et fullverdig måltid på bål, hvor det å lage bål oppfyller kravet om basiskunnskaper innenfor friluftsliv. Vi fikk på forhånd beskjed om at elevene vi skulle ha hadde friluftsliv som valgfag, dette påvirket forutsetningen (FIMVRM) elevene hadde før undervisningen. Med den bakgrunnsinformasjonen vi hadde fått, tok vi utgangspunkt i at dette var en gruppe elever med kollektiv identitet rettet mot friluftsliv og at noen av dem derfor kunne lage bål fra før. Under selve praksisen tok vi en håndsopprekning på dem som kunne lage bål og de elevene som ikke kunne. Det viste seg at over halvparten ikke visste hvordan man lagde bål. Vi som veiledere brukte derfor den induktive metoden hvor vi fortalte dem hva oppgaven var. Vi besluttet at de av elevene som kunne lage bål skulle få en deduktiv rolle hvor de skulle vise og forklare de resterende elevene hvordan man lagde et bål. Etterpå skulle elevene selv få prøve seg, med hjelp av både veiledere og de elevene som allerede kunne lage bål.

Vi valgte å gjøre det på denne måten slik at alle skulle få størst mulig læringsutbytte. Vi er erfarte at elevene som lærte bort fikk mestringsfølelse og kjente på stolthet over å kunne noe. Elevene som lærte å lage bål satt igjen med en større forståelse og kunnskap. Jeg konkuderer derfor med at i møte med denne klassen var en flytende overgang mellom metodene den beste måten å undervise på.

I møte med Krossen skole, en skole med hvor elevene er funksjonsnedsatte eller sliter med lærevansker, erfarte jeg hvorvidt den deduktive delen burde veie tyngst. På min gruppe hadde jeg elever med lærevansker, derfor hadde vi størst utbytte av å sitte sammen og samarbeide om oppgaven/aktiviteten. Denne tilpasningen gjorde at alle fikk ta del i aktivitetene og kjente på mestring og glede rundt dette.

Besvart.

2 Oppgave 2

Oppgave 2: Gruppedynamikk

Du skal ha ansvar for en vandretur med ei gruppe studenter som ikke kjenner hverandre fra før. Vandreturen er vinterstid

med to overnattinger i hytte og to overnattinger i snøhule. Du ønsker å få til ei velfungerende gruppe på tur, og at alle skal ha gode opplevelser.

Drøft hvilke gruppedynamiske prosesser og fenomen som kan påvirke gruppeprosesser i en slik vandregruppe, gi eksempler og drøft hvilke tiltak du som leder for gruppen kan gjøre for å få en vellykket tur.

Skriv ditt svar her...

En gruppe er en samling individer som står i forhold til hverandres roller og status, de utvikler et eget sett med normer og verdier, og samholdet må være over en viss tid. Høigaard (2008) forteller oss at en optimal gruppe består av 3-8 personer. Det skal være en gjensidig påvirkningskraft mellom medlemmene imellom. Det vil også være en egen form for kommunikasjon, samhold og hierarki.

Siden den aktuelle gruppen er studenter som driver med friluftsliv, kan vi si at de har en kollektiv identitet, og felles interesser. Denne vandreturgruppen er en formell gruppe, de har et felles mål og båndene dem imellom er upersonlige.

I løpet av turen vil man som veileder kunne se en linær utvikling. Ved første møte opplever vi *forming*, studentene møter hverandre og har ikke utviklet gruppenormer, verdier eller funnet/tatt sine roller. Neste trinn er *storming*, her begynner studentene å finne sin plass i gruppen og lærer hverandre å kjenne. Dette trinnet tar opp i seg uenighet og diskusjon. *Norming* er det trinnet hvor roller er blitt utdelt og tatt. Elevene kjenner hverandre nå så godt at uenigheter blir avklart og løst opp. *Performing* er gjennomføringsdelen av gruppeprosessen. Her jobber studentene sammen mot et felles mål, og bidra gjennom sin rolle og deltakelse. Når siste trinn *Asjouring* er nådd, er gruppen ferdig med turen og normene, rollene og verdiene vil oppløses. Ser vi på den erfaringsbaserte læringen (Rognhaug (1997)) vil studentene ta med seg erfaringene fra denne turen videre til neste gruppe.

Veilederen på denne turen har en formell rolle med regler og betingelser knyttet til seg. Det å være student er også en formell rolle. Underveis på turen vil elevene påta seg og få flere formelle og uformelle roller.

Rollene som forekommer i denne type gruppe vil enten være synlige og talte, eller skulte og uuttalte. Vi kan dele rollene inn i tre hovedtyper;

1. *Oppgaveorienterte rolle* - personer i denne rolle er opptatt av å tilrettelegge, organisere og motivere de andre deltakerne. Som veileder skal man ha en slik rolle, ettersom den er nødvendig i en gruppa for å gjennomføre turen. Noen av studentene kan også påta seg en slik rolle.
2. *Sosial -emosjonell rolle* - personer i denne rolle er opptatt av gruppas trivsel og humør. På en snøhuletur er det viktig med en slik rolle for holde gruppas humør oppe. Den emosjonelle rollen er sentral for at alles velvære skal bli ivaretatt
3. *Selvsentrert rolle* - personer i denne rollen tenker kun på seg selv og sitt eget beste. På snøhuletur vil dette være en destruktiv rolle å ha, ettersom alle må bidra på en så krevende tur.

Som veileder kan man hindre destruktive roller ved at man får studentene til å forstå viktigheten av at alle jobber sammen mot felles mål. Man må påvirke klimaet i gruppen.

I gruppesammenheng finner vi to ulike klima; mestringsorientert klima og prestasjonsorientert klima. I et mestringsorientert klima, vil fokuset ligge på mestring. Studentene har her en personlig innflytelse på miljøet og oppgaveløsningen. Prestasjonsorientert klima har fokus på hva som blir prestert og hva resultatet blir. Her er det vanskelig å personlig påvirke aktiviteten. På en vintertur hvor sikkerhet er viktig bør man som veileder ha en blanding av disse klimaene. Det er viktig med et mestringsorientert klima for å motivere studentene og for å la dem kjenne på mestringsfølelse. Det er samtidig viktig med prestasjonsorientert klima fordi uten en ferdig snøhule kan det oppstå destruktiv oppførsel innad i gruppen.

Det finnes en rekke ulike fenomen som kan påvirke en slik studentgrupper. Og som veileder er det viktig å være klar over hva som kjennetegner disse for å forhindre eller bygge opp under påvirkningsfaktorene.

På en krevende tur som snøhuletur kan det lett forekomme sosial loffing.

Sosial loffing er når et individ ikke yter sitt fulle potensiale av ulike årsaker. Faktorer som påvirker dette kan være at individet ikke føler seg kompetent nok til å gjennomføre gitt oppgave, han eller hun blir dermed stående og se på gjennomføringen. En annen grunn kan være at individet føler at oppgaven ikke er krevende nok, og havner dermed utenfor flytsonen og blir en passiv deltaker. For å unngå sosial loffing må veileder se gruppemedlemmene som individer og tilpasse arbeidsoppgavene deretter. Det er også viktig for gruppemedlemmene å se viktigheten av oppgaven/aktiviteten for at de skal yte til sitt fulle potensiale, de må føle at arbeidet er betydningsfullt.

Konformitet er også et fenomen som påvirker gruppen. Konformitet kan sammenlignes med gruppepress, og er reelle eller følte/opplevde forventninger som stilles til medlemmene av en gruppe. Konformiteten i en gruppe øker, dersom det er "for mange" medlemmer i gruppa. Status, attraktivitet og ferdigheter er også faktorer som øker konformiteten. I denne studentgruppen vil man kunne se at kjønn spiller en rolle for hvor konform man er, kvinner har lettere for å tilpasse og endre oppførsel etter reelle og oppfattede forventninger. For å forhindre konformitet er det viktig å ha en optimal gruppe (3-8 personer) hvor man klarer å få studentene til å spille på hverandres ferdigheter og kunnskaper.

Kohesjon er "limet" i gruppa. I en gruppe hvor ingen kjenner hverandre vil det ikke være de personlige båndene som skaper kohesjon til å begynne med. Da vil det være praksisfelleskapet rundt det man gjør. Etterhvert som man lærer hverandre og kjenne vil persolinge bånd skape kohesjon. Økt kohesjon er også er faktor for økt konformitet.

I løpet av turen vil man som veileder kunne se en linær utvikling. Ved første møte opplever vi *forming*, studentene møter hverandre og har ikke utviklet gruppenormer, verdier eller funnet/tatt sine roller. Neste trinn er *storming*, her begynner studentene å finne sin plass i gruppen og lærer hverandre å kjenne. Dette trinnet tar opp i seg uenighet og

diskusjon. *Norming* er det trinnet hvor roller er blitt utdelt og tatt. Elevne kjenner hverandre nå så godt at uenigheter blir avklart og løst opp. *Performing* er gjennomføringsdelen av gruppeprosessen. Her jobber studentene sammen mot et felles mål, og bidra gjennom sin rolle og deltakelse. Når siste trinn *Asjouring* er nådd, er gruppen ferdig med turen og normene, rollene og verdiene vil oppløses. Ser vi på den erfaringsbaserte læringen (Rognhaug (1997)) vil studentene ta med seg erfaringene fra denne turen videre til neste gruppe. En annen form for utviklingen i en gruppe vil være syklisk, spiralmodellen og pendelmodellen. Her vil det være viktig at turen ender med et positivt utfall, for at den skal være vellykket.

For å få en vellykket tur er det viktig at vi får rolleaksept innad i gruppen. Underveis på tur vil roller formes og komme tydelig frem. Rolleaksept er når man som individ aksepterer den rollen man har fått eller har tatt. Aksept oppnås gjennom følelse av betydning, man må se at det man tilfører gruppen har en verdi. Tilbakemelding på den jobben man gjør er også viktig for å oppnå rolleaksept. Dersom man oppfyller disse kravene vil rollen bli akseptert og gjennomførelsen av de stilte kravene til rollen blir bedre gjennomført. Som veileder i en gruppe kan man hjelpe til med å oppfylle kravene ved å være aktivt med i rolleprosessene. Man kan dele ut roller når man har lært gruppen og kjenne, og kan gi tilbakemeldinger underveis.

Besvart.

3 Oppgave 3

Oppgave 3: Veiledning

Hva er veiledning i friluftsliv?

Lag et friluftslivsopplegg for en skoleklasse, en gruppe personer på en institusjon eller en selvvalgt gruppe og drøft veilederes rolle.

Skriv ditt svar her...

Bischoff og mytting forteller oss at det å være en veileder innen friluftsliv handler om å videreføre gode verdier og normer knyttet til friluft, man skal gå forran som et godt eksempel. Som en veileder innenfor friluftsliv må man være fleksibel og kunne påta seg forskjellige roller ut i fra gruppas behov. Eksempelvis sykepleier dersom det er skader på gruppemedlemmene, motivator for enkelte medlemmer hvis det trengs, og hele tiden en rollemodell for hvordan man ter seg i naturen.

Nielsen og Kvale skriver om mesterlære i sin artikkel fra 1993, mesterlærebegrepet kan knyttes opp mot det å være veileder innenfor friluftsliv. Det finnes to typer mesterlære, personsentrert og desentrert mesterlære. Personsentrert mesterlære er når mester støtter opp, veileder og hjelper lærling for dermer å gradvis trekke seg unna. Vi kan se på *stilasbygging* som et eksempel på dette. En erfaren skikjører begynner med å støtte opp eleven ved å fysisk renne ved siden av, etterhvert kan eleven følge i sporet til mester før han til slutt klarer å stå på egenhånd. Sett fra et undervisningsperspektiv kan vi si at prinsippet om konkretisering og prinsippet om progresjon blir tatt i bruk her (Brattenbor og Engebretsen). Desentrert mesterlære handler mer om hvor mye lærling selv tar del i praksisfellekapet. En motivert og engasjert lærling vil lære mer enn en demotiver og uinteressert lærling vil.

Mesterlære er utdanning i en kunst, et fag eller et håndtverk. Aktivitet innenfor friluftsliv er på mange måter en kunst, et fag og et håndverk. Som veileder vil du for mange bli sett på som en mester innenfor ditt fag.

I praksisen vår forberedte vi oss på et friluftsopplegg for en skoleklasse, og jeg vil ta utgangspunkt i det samme for å drøfte veilederens rolle.

I forkant av denne turen må man som veileder ha forberedt seg på alle mulige utfall og lagt en undervisningsplan. For å gjøre dette kan man ta i bruk den didaktiske relasjonsmodellen. Undervisningsmodellen FIMRM tar for seg undervisningens hva, hvordan og hvorfor. Ved å ta stilling til dette før tur, stiller du godt forberedt som veileder. FIMVRM er står for; *forutsetninger, innhold, metode, vurdering, rammer og mål*. Disse

punktene står i forhold til hverandre, og skulle et av dem endre seg, får det en innvirkning på alle de andre.

Dersom det overordnede målet for min friluftsdag skal være å lære kart og kompass, noe som faller inn under læreplanen, må jeg fylle inn det den didaktiske relasjonsmodellen.

1. Forutsetninger - hva kan elevene fra før? Kan alle lese, se og tolke et kart?
2. Innhold - hva er det elevene skal lære?
3. Metode - hvilken undervisningsmetode skal jeg benytte meg av?
(KAMPVISE)
4. Vurdering - hvordan kan jeg evaluere og vurdere hvordan elevene mestrer gitt oppgave
5. Rammer - hvor mye tid har jeg til rådighet, hvilket utstyr skal jeg benytte meg av, hvor skal vi oppholde oss?
6. Mål - Har de lært det overordnede målet for dagen? Hvor godt mestrer de det?

Når jeg har besvart disse spørsmålene tar jeg for meg undervisningsprinsippene Brattenborg og Engebretsen skriver om i "Innføring i Kroppsøvningsdidaktikk". Undervisningsprinsipp brukes i undervisning for å lære bort. Vi har imperative og relative undervisningsprinsipp. De imperative skal tas hensyn til i alle undervisningssammenhenger, mens de resterende er relative. Som veileder er det viktig å ta hensyn til disse prinsippene når man underviser. De imperative prinsippene er aktivisering, motivering og individualisering. Det er sentralt å aktivisere ettersom elevene lærer best gjennom aktivitet, motivasjon er nødvendig for å påvirke elevens indre drivkraft og individualisering er nødvendig for å kunne tilpasse aktiviteten etter behov.

De resterende metodene er; konkretisering, progresjon, variasjon, samarbeid og evaluering/vurdering.

Siden det overordnede målet er å lære kart og kompass, har jeg allerede oppfylt kravet om aktivitet ettersom elevene skal få benytte seg av

kompass. For å oppfylle motivasjonsopprinsippet vil jeg belønne elevene etter endt økt. Brattenborg og Engebretsen forteller oss at belønning kan fungere som motivasjon dersom læringsstoffet er vanskelig og elevene havner utenfor flyt-sonen. Gjennom praksis erfarte jeg at dette var tilfelle for de fleste ungdomsskoleeleven. Individualiseringsprinsippet blir brukt ved at elevene skal få bli kjent med både kart og kompass på egenhånd, etter at de har samarbeidet om å tolke det.

Som veileder i en slik situasjon er det viktig at man ser an gruppen ut i fra hvilken rolle man tar. Veilederrollen er allerede en formell rolle. Men i gruppesammeheng kan det være at det blir behov for en "sykepleier" dersom noen trenger plaster eller en instruktør skulle tilfelle være at de ikke klarer å forstå aktiviteten. I gitt scenario er det viktig at veileder tar en aktiv rolle i læringsprosessen da stoffet kan være vanskelig å forstå.

Besvart.